

FASTLEGELIV I BALANSE

- Også leger fungerer best når livet er i balanse. Gode rammebetingelser, tilstrekkelig driftsøkonomi, nok søvn og tid til familieliv. Her ligger nøkkelen til å rekruttere og beholde fastlegene. Det haster å komme ut av krisen! sier Tom Willy Christiansen.

Christiansen er kommuneoverlege i Ørskog og fastlege ved Ørskog legekantor. Han var i sin tid prosjektleder for fastlegereformen, og er en av dem som kjenner ordningen best.

Forhandler om LØN

Han er også den som har tatt de største bokstavene i bruk for å beskrive en fastlegeordning på randen av kollaps, første gang på fastlegeordningens 15-årsmerking i 2016.

- Jeg ble sett på som en raring. Ett år senere kom de første faresignalene. VG laget en artikkelserie. Nå skjønner alle det. Og nå er vi i en virkelig krise. Vi risikerer å miste årganger med yngre leger, samtidig som de erfarne forsvinner ut. Nå forhandler vi ikke om lønn, men om LØN: Listelengde. Økonomi. Normtall. Det er et være eller ikke være for dagens fastlegekorps, sier han.

Et menneske, faktisk

Vaktbelastningen er minst like viktig som listelengden, særlig for fastleger i distriktene.

- 1.600 timer arbeidstid på dagtid. 2.800 timer på kveld og natt på toppen av dette. I tillegg stiger forventningene til både responstid, tilgjengelighet og kvalitet. Dette er en urimelig arbeidsbelastning. Her skal legen ta svært viktige beslutninger mens han eller hun kanskje er stuptrøtt, sier han, og fortsetter:

- Hvorfor skal vi være unntatt fra arbeidsmiljøloven? Det er et viktig arbeid vi gjør, og som datteren min skjønte allerede som femåring: "Du må huske det, pappa, at leger er også mennesker". Vakt må regnes som en del av arbeidstiden og regnes med i den totale arbeidsbelastningen. Men det er ingen som tør å snakke om det, sier han.

I byene deltar fastlegen i mindre grad i legevakt.

- Men i både by og distrikt bør legevakt være fastlønn, ikke stykkprisbetalt, eller, som nå: dugnad. Ja, jeg kaller det dugnad når legen har 60 kroner timen for hjemmevakt. Vakten må organiseres på en god måte, med vekt på beredskap og trygghet, og vi må fjerne alt det som ikke hører hjemme der. Fastlønnen legevakt vil stimulere til en bedre sortering av pasientene, tror Christiansen.

"Må jobbe mye"

Å være fastlege skal være mulig å kombinere med familieliv.

- En eldre kollega sa: "Å være lege krever mengdelæring. Du må jobbe mye og se mye." Underforstått: Du kan ikke vente annet enn at dette går på bekostning av familielivet. Vi må ta et oppgjør med disse forholdene. Leger er akkurat som andre mennesker og fungerer best når livet er i balanse, understreker han. Christiansen ønsker aksept for ulike driftsløsninger. - Leger bør ikke tvinges til å ha bedriftsansvar.

Tom Willy Christiansen

Fastlønn eller kommunal leieavtale må være et mulig valg for yngre leger som vil bli fastleger. Kommunene har da ansvar for lokaler, utstyr og personale, sier han.

Hva kan vi forvente?

- Forventningene må være på et realistisk nivå, og det må vurderes grundig dersom nye oppgaver skal inn i fastlegeordningen. Hvis vi vil at mer skal foregå i kommunene, må det komme mer penger. Dagens

krise er også en ressurskrise. Kanskje bør vi lage en norm for hva man kan forvente av fastlegen? Krav om tilgjengelighet må ikke gå på bekostning av at legen får gjort jobben grundig. Gode rammebetingelser, tilstrekkelig driftsøkonomi, nok søvn og tid til familieliv – slik kan vi rekruttere og beholde fastleger. Her ligger nøkkelen til et redusert rekrutteringsbehov: Å skape forhold legene ønsker å være i, sier han.